



## Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni Haziran 2009 -- 11. Sayı

**DAY 2009 etkinliklerini**  
[www.astronomi2009.org](http://www.astronomi2009.org) sayfasındaki  
"etkinlikler" bağlantısı altından  
izleyebilirsiniz!

Kendi etkinliklerinizi de [etkinlik@tad.org.tr](mailto:etkinlik@tad.org.tr) adresine  
bildirirseniz web sitemizden duyurulacaktır.

Bu muhteşem olayın herkes tarafından izlenebilmesi için Çin Astronomi Derneği, Çin Bilimler Akademisi desteğiyle, tutulmayı canlı olarak yayınlayacak.

Adres: <http://eclipse.astronomy2009.org.cn/english>

### İyi Örnekler: İlk Devlet Okulu Gözlemevi Denizli'de

Nalan Kaynak Anadolu Lisesi Denizli'deki Kaynak ailesinin desteği ile 2005 yılında kurulmuş bir devlet lisesi ([www.nkaynakanadolu.k12.tr](http://www.nkaynakanadolu.k12.tr)).

Okula adı verilen Nalan Kaynak hanımefendi ve eşi ile tanıştık. Gülyüzlü ve bilime destekleri süren kişiler. Bu okulda bir gözlemevi yaptılar. Bu gözlemevinin Vali'nin de katıldığı açılışını da öğretmenlere yönelik bir sempozyum ile birleştirdiler:

(<http://www.denizli.gov.tr/web/modules.php?name=News&file=article&sid=909>).

Geçtiğimiz 6-7 Haziran Cumartesi ve Pazar günleri yaptığımız bu sempozyum oldukça verimli geçti. Halka açık konferans ve gece gözlemleri çok güzeldi.

### İçindekiler:

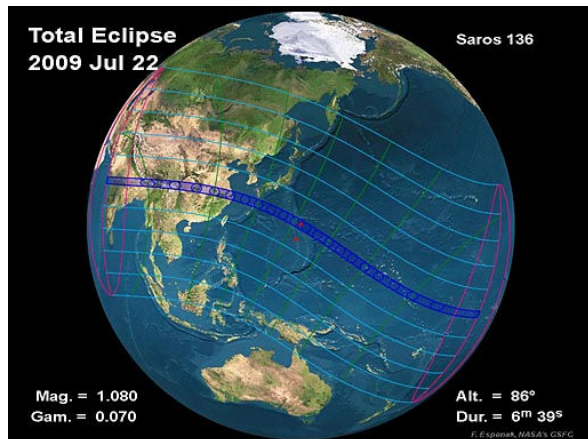
- 21. Yüzyılın En Uzun Güneş Tutulması Temmuz'da
- **İyi Örnekler:** İlk Devlet Okulu Gözlemevi Denizli'de
- **İyi Örnekler:** En Ücra 100 Saat ve Sonrası
- **Haberler:**
  - "Yuri Gecesi İstanbul 2009" Ödül Aldı
  - IAU 27. Genel Toplantısı'nda Türkiye'deki etkinlikleri tanıttak olan afiş

### 21.Yüzyılın En Uzun Güneş Tutulması Temmuz'da

22 Temmuz'da 21. yüzyılın en uzun süren tam Güneş Tutulması gerçekleşecek. 6 dakika 39 saniye sürecek olan tutulmanın görünenler için çok etkileyici olacağı kesin. Tam tutulma şeridi, Asya kıtası, Japonya'nın Ryukyu adaları ve Pasifik okyanusundan geçiyor. Dünya'nın her tarafından tutulma meraklıları bu bölgelere yüzyılın önemli olayını seyretmeye gidiyor.



Fotoğraf Radikal'ın 28.06.2009 tarihli sayısından alındı.



Tahsin Demirciler.. Fizik öğretmeni.. 2006 Güneş Tutulması sırasındaki TUG'un öğretmenler için düzenlediği sempozyumdan tanışıyoruz. Daha sonra Dursun Koçer hocamın düzenlediği Yer ve Gökbilimler sempozyumu, kısacası her etkinliğe katılmış bir öğretmen. Gök Virüsü fena bulaşmış. Okul Müdürü Hüseyin Doğu'nun deyişiyle "başının etini yemiş." ısrarcı tutumu ile. Müdürün içtenlik dolu desteği, diğer öğretmen arkadaşlarının özverili katkıları, istekli olmaları ve elbette Türkiye'deki astronomların desteklerini arkalarına almış olmaları İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Valilik düzeyinde kendisini göstermiş ve



## Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni Haziran 2009 -- 11. Sayı

Denizli ili olarak tam destek bulmuşlar. Denizli ili üniversite ve diğer okullar sınavlarında son yıllarda ilk sıralardaymış, bu konuda da önceliği kaptı gördüğümüz kadarı ile..

Böylesi bir ortamda Denizli'den ve Denizli dışındaki illerden gelen öğretmenlere yönelik bir sempozyum gerçekleşti. "İlk ve Ortaöğretimde Astronominin Yaygınlaştırılması Sempozyumu". Denizli 80. Yıl Öğretmenevi'nde çok güzel ağırlandık. Milli eğitim müdür yardımcılarında en az birisi sürekli toplantıya katıldı. Milli Eğitim Müdürü, Vali ve yardımcıları birkaç kez geldi gitti. Kısacası il yönetiminin her yönüyle ciddiye aldığı bir sempozyum idi. Yerel televizyonlarda uzun programlar yaptık. İlk ve orta öğretimde astronominin yeri, ders içerikleri tartışıldı. Katılımcı öğretmenlerin sunumları ile Türkiye'de özverili bireysel çabalarla bile olsa astronomi adına güzel şeyler yapıldığını görmek sevindirici idi. Sorunlar ortaya konuldu, görüşler paylaşıldı. Dostluklar Pamukkale gezisi ile pekiştirildi. Öğretmenler, önceden oluşmuş öğretmenler arası iletişim listesine eklenecekler. Galileo Öğretmen Eğitimi Programı'na katılacak birçoğu. Daha şimdiden iki farklı ilde benzer etkinliklerin yapılması için çalışmalarını başlattılar.

Türkiye'de güzel şeyler de oluyor. Yeter ki bu konudaki ısrarcı çabalarımızı sürdürüelim. İnadına devam...

Zeynel Tunca  
E.Ü.Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü  
TAD Genel Sekreteri

### İyi Örnekler: En Ücra 100 Saat ve Sonrası

Bir grup amatör astronom, Türkiye'deki köyleri dolaşarak Galileo Galilei'nin 400 sene önce gözlediklerini köyün sakinleriyle paylaşıyor.

100 Saat Astronomi'ye denk gelen 4-5 Nisan günlerinde Gökbilim Forum'un üyesi olan bir grup amatör astronom (Mehmet Koyuncu, Emre Evren, Semih Çakmak ve Arif Bayırlı) Edirne'nin İpsala ilçesine bağlı 5 köyü ziyaret ettiler. Bu beş köyde hem astronomi ve Dünya Astronomi Yılı'yla ilgili sunumlar yaptılar hem de, 300'ü çocuklardan oluşan yaklaşık 500 kişiye Ay'ın yüzeyini, Satürn'ü ve Avcı takımı yıldızını gösterdiler.



Arif Bayırlı 6 Nisan'da internet güncesine yazdığı "Türkiye'nin bir Ucundaki Çocukların Gözlerinde Kıvılcım Yaratmak" başlıklı yazısında şunları söylemiş: (<http://gokgunce.blogspot.com/2009/04/turkiyenin-bir-ucundaki-cocuklarn.html>)

*"Heyecanımı ve mutluluğumu başlıkta nasıl belirtebileceğimi düşünüyorum fakat ne kadar çok kelime kullanırsam kullanayım, yetmiyor. Fakat çocukların gözlerinde kıvılcım yaratmak tam da bu heyecanımı betimliyor. Yunanistan sınırına 5 km uzakta, Türkiye'nin bir ucu.. Her yer baharın müjdeleyicisi yeşilin tonlarında, mükemmel bir sessizlik hakim. Bu eşsiz doğanın içinde, büyük şehirlerden uzak yaşayan insanlar... Ama gözlerindeki içtenlik ve parıltı kendimizi avuttuğumuz bu beton bloklar arasında kala kala unutmaya başladığımız türden..."*

*...Bizler de Gökbilim Forumu'ndan Mehmet Koyuncu'nun önderliğinde 4 gökyüzü tutkunu, gökyüzünün ışıltısını, yıldızların ışığını insanların üzerine saçmak üzere yola koyulduk ve Edirne sınırları içindeki İpsala ilçesinin köylerine astronomi aşkımızı götürüp, onlarla paylaştık. Çocukları, ders kitaplarında hep sözü geçen, gökyüzünde "oralarda bir yerlerde" olduğunu bildikleri yıldızlara, gezegenlere biraz daha yakın kılabilmek için uğraştık. Elimizdeki imkânlarla bunu başardığımızda da inanıyorum. Civar köylerde yaşayan yaklaşık 300 ilk öğretim öğrencisine ve 200 yetişkini Avcı takım yıldızı ile, Satürn ile, Ay ile tanıştırdık. Gözlerindeki parıltıyı, hayretlerini ve bilgiye aç o muhteşem bakışlarını görmeyi isterdim. Düşünüyorum da sanırım sırf bunun için yaşamaya değer... "*



## Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni Haziran 2009 -- 11. Sayı

100 Saat Astronomi günlerinin ardından 6 amatör astronom (Arif Bayırlı, Semih Çakmak, Emre Evren, Nuray Saatçioğlu, Ozan Kanbertay, Ali Atasever) Gökyüzü Gönüllüleri adı altında toplandı. Gökyüzü Gönüllüleri'nin çabalarıyla Mayıs ayında benzer etkinlikler Kocaeli'nin Uzuntarla, Avluburun ve Akmeşe köylerinde gerçekleştirildi.

Her durakta renkli bir sunum ve tabii gece gökyüzü gözlemi yapıldı. Gönüllüler kendi tutkularını belli ki büyük bir zevkle miniklerle ve köy halkıyla paylaştılar.

İşte 13-14-15 Mayıs'ta yaşanmış serüvenin gönüllü astronomlar Arif Bayırlı, Emre Evren, Semih Çakmak'ın tecrübeleri ve yorumlarından alıntılarla süslenmiş özeti:

### Uzuntarla Köyü - Ali Güneri İ.Ö.O (13 Mayıs)

Katılımcılar :

- \* Emre EVREN - Amatör Astronom
- \* Semih ÇAKMAK - Amatör Astronom

*"Sunum sırasında hem biraz ilgilerini toplamak hem de bilgi seviyelerini ölçmek istediğimiz küçük kardeşlerimizden deneyimli ve meraklı gökbilimcileri aratmayacak cevaplar geldi. (2 okulda da çocuklara sorduğumuzda Plüto'nun gezegenlikten ihraç edilmesini ve sebeplerini dahi bir gökbilimci hoca edası ile anlatıverdiler, gerçekten bravo)*



*Akşam işin kaymağı gökyüzü gözlemine geçtiğimizde ise birbirinden ilginç teleskopları hayran hayran inceleyen ufaklıkların koşuşturması ve sabırsızlığı teleskop başında cebelleşen bizleri biraz yordu diyebilirim. Ama çocukların şanssızlığı o gece hava muhalefeti sebebiyle bulutlar bize yalnızca 1 saat*

*kadar ancak Satürn ve halkalarını gösterme şansı tanıdı, buna rağmen hayatlarında belki ilk defa Satürn'ü bir teleskop okülerinden kendi gözleri ile izlemek harika bir tecrübe oldu çocuklar için."*



### Avluburun Köyü - Avluburun İ.Ö.O. (14 Mayıs)

Katılımcılar:

- \* Emre EVREN - Amatör Astronom
- \* Semih ÇAKMAK - Amatör Astronom

Yine bir sunum, yine meraklı sorular ve yine gözlem için toplanan kalabalık. İlk hedef Satürn... Daha sonra teleskoplar Büyük Ayı takımı yıldızına çevriliyor.

*"Benim (Emre Evren) teleskobumun başındaki geleceğin Paris Pişmiş'i olmaya aday sevgili asistanım Sedanur sayesinde işim biraz daha kolaydı, Satürn'den sonra teleskobu yönelttiğim Mizar&Alcor 4'lüsü hakkında önce sevgili asistanıma biraz bilgi verdim ve bir kaç çocuğa gösterdikten sonra diğer gruplar ne âlemde bakınmak için kısa süreliğine ayrıldım. Döndüğümde ise çaktırmadan yaklaştım ve bizim Paris Pişmiş adeta ufak bir gökbilimci edası ile*

*-İşte bu yıldızlar aslında 4 tane. Altındaki yıldız (Mizar'dan bahsediyor) 2'li bir yıldız, göremiyor musunuz yaaa? İşte bu yıldızlar birbiri etrafında dönüyor hem de hiç çarpmadan.. gibi teleskop başındaki anlatımı benim çok hoşuma giden bir anı oldu. Üstün körü bir kutup ayarı olmasına karşın benim asistan kayıp giden Mizar & Alcor'u çok başarılı biçimde yerinde tutabilmiş. 😊*

**Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni**  
**Haziran 2009 -- 11. Sayı**



*Ardından Semih'inde önerisi ile 20x80 dürbünümü Arıkovanı "Praesepe" 'e yönelttik, tabii asistanımla birlikte. Çocukları 'Haydi arı kovanı gösterelim size' diye çağırdığımızda çok bilmiş bir 😊 ufaklığın cevabı ' E n'olcak benim babamın da arı kovanları vaaar' demesinin ardından gel birde bu arı kovanına bak deyip dürbündeki adeta bir arı kovanına doluşan yıldızları gösterdiğimde ufaklık 'yaa bu hakketen arı kovanıymış ne kadar çoook yıldız var burada' diyordu."*



**Akmeşe Köyü – İzmit Akmeşe YİBO (15 Mayıs)**

Katılımcılar:

- \* Prof. Dr. Ethem DERMAN Ankara Üniv. Astronomi ve Uzay Bil. Böl. Başk.
- \* Uğur İKİZLER – Amatör Teleskop Yapımı ATM-Türk grubu kurucusu
- \* Mehmet KOYUNCU – Amatör Astronom – Emk. Hava Kuv. Sby.
- \* Emre EVREN - Amatör Astronom
- \* Semih ÇAKMAK - Amatör Astronom

Akmeşe'deki toplanan kalabalık, gönüllülerimizin DAY2009 ve temel gökbilim kavramları hakkında yaptıkları sunumların yanısıra Prof. Dr. Ethem Derman'ın "Rakamların Dili" ve Uğur İkizler'in "Amatör Teleskop Yapımı" üzerine konuşmalarını da dinleme fırsatı yakaladılar.



"Hocamıza binlerce şükranlarımı sunuyorum. Sırf çocukların gökbilim tutkusuna ortak olmak için yoğun programlarından feragat edip buralara kadar geldiler ve bizlere onur verdiler, tıklım tıklım dolu Biraz sıcak(hatta sıkıntılı) bir konferans salonunda başlayan söyleşi çocuklar için hocamızın tatlı anlatımı sayesinde oldukça eğlenceli geçti.

"Rakamların Dili Var mı?" başlıklı sunumu ile hem birbirinden güzel gökbilim fotoğrafları hem de bilmediğimiz birçok bilgi yüklü sunumu ikinci defa dinlememe rağmen kendi adıma gene çok eğlendim ve çok öğreticiydi. Sunumun ardından, hocamızın çocuklarla yaptığı söyleşiler ise sunum kadar keyifliydi. Akmeşe'deki programın ardından, hep birlikte Avluburun İ.Ö.O.'na geçtik. Ve salonu biraz zoraki taşınmalı bir sistemle de olsa doldurduktan sonra uzayda astronomların nasıl çalıştığı ile ilgili çok komik ve çok keyifli bir sunum ile geleceğin gökmenleri ile harika bir saat geçirdik.

Akşam Akmeşe'ye dönüp teleskopları kurduğumuzda bu sefer sevgili Uğur Bey ve değerli eşi Nermin hanımın katılımları yorgunluktan pili zayıflamış benim ve Semih'e büyük yardımı oldu. Bir saat kadar teleskopları (özellikle de Maksutov teleskop ile) yönlendirmeğe boşuşup yorgun düştükten sonra, artık bende diğer öğrenciler gibi sıraya girip özellikle Uğur Bey'in harika işçiliği el emeği Dobson teleskoplarının berrak M13 ve arı kovanı görüntülerinden mest oldum diyebilirim.

Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni  
Haziran 2009 -- 11. Sayı



*Sabah Avluburun da Hocamız ile benim sevgili asistanımı da (hocamızın yanındaki kırmızı elbiseli) tanıştırdım. Umuyorum ki çaktığımız bu kıvılcım*

*sayesinde bu üç okuldan her birinden bir Paris Pışmış bir Nüzhet Toydemir Gökdoğan'lar çıkacaktır. "*

Gökyüzü Gönüllüleri durmuyor, tutkularını miniklerle paylaşmaya devam ediyor. İstanbul'da yerel bir dernek olan Çekmeköy Gönüllüleri Derneği ile ortak olarak ilköğretim öğrencilerine yönelik olarak gerçekleştirdikleri astronomi-sanat-el becerileri içerikli 5 günlük yaz okulu çalışması bugünlerde sürüyor. İlk iki günün detaylarına

<http://gokgunce.blogspot.com/2009/06/gonullu-astronomi-yaz-okulu-1gun.html>

<http://gokgunce.blogspot.com/2009/06/gonullu-astronomi-yaz-okulu-2gun.html>

adreslerinden ulaşılabilir.

**Haberler:**

**"Yuri Gecesi İstanbul 2009" Ödül Aldı**

**YURİ GECEŚİ İSTANBUL 2009**

**GÖKYÜZÜNE FIRLAYACAKSINIZ**  
İnsanoğlunun Uzaya İlk Çıkışını Kutlayacağız Hep Beraber!

Konferanslar  
Düğünlər, Sergiler  
Teleskopla Gece Gözlemi  
Film ve Belgesel Gösterimleri  
Gökevi Seansları (Planetaryum)  
"Black Tooth" Konseri ve Alt Gruplar

Genel Bilgi: 00:00'den itibaren her hafta, etkinliklerimiz için ücretsiz ve herkese açıktır.

Tarih: 11 Nisan 2009  
Saat: 15:00 - Ertesi sabah 07:00  
Yer: İstanbul Teknik Üniversitesi  
Ayrıza Yerleşkesi, Maslak İSTANBUL  
Bilgi için: <http://www.astronomi-istanbul.org>

Sabancı Üniversitesi TAD

İstanbul Üniversitesi Amatör Astronomlar Kulübü, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Astronomi ve Fizik Topluluğu, Doğuş Üniversitesi Astronomi Kulübü, Sabancı Üniversitesi Astronomi Kulübü, İstanbul Kültür Üniversitesi Astronomi Kulübü ve İTÜ Astronomi Kulübü'nün ortak etkinliği olan ve İTÜ Astronomi Kulübü'nün ev sahipliği yaptığı "Yuri Gecesi İstanbul 2009", 12 Nisan'da başladı ve 13 Nisan sabahı sona erdi.

Yuri Gecesi, sunumlar, oyun ve aktiviteler, atölyeler, sergiler, film ve belgesel gösterimleri, planetaryum seansları, güneş gözlemi, konserler ve gece gözlemleri içeren çok renkli bir etkinlikti ve Üniaktivite'nin organize ettiği "En Aktif Kulüp Yarışması"nda "En Sıra Dışı Aktivite" seçildi.



# Dünya Astronomi Yılı 2009



Evren Sizi Bekliyor...

## Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni Haziran 2009 -- 11. Sayı

Uluslararası Astronomi Birliği'nin, 3-14 Ağustos arasında Rio de Janeiro'da yapılacak olan 27. Genel Toplantısında 2009 Dünya Astronomi Yılı Türkiye etkinlikleri aşağıdaki afişle tanıtılacak.

# TAD

1981  
TÜRK ASTRONOMİ DERNEĞİ  
www.astronomi2009.org

## INTERNATIONAL YEAR OF ASTRONOMY 2009 ACTIVITIES IN TURKEY

The Turkish Astronomical Society (Türk Astronomi Derneği - TAD) is coordinating IYA activities in Turkey. Many Cornerstone Projects have been actively adopted.

 <p><b>IYA2009 WEBSITE (in Turkish)</b></p> <p>IYA 2009 website was launched in 2008 and is used very effectively so far. All the events are announced at the website through the event calendar. Progress in the cornerstone projects and educational resources can also be followed through the website.</p>	 <p><b>E-BULLETIN</b></p> <p>Since August 2008 an IYA 2009 e-bulletin is released by Turkish Astronomical Society. The bulletin is distributed to over 3000 people.</p>
 <p><b>100 HOURS OF ASTRONOMY</b></p> <p>19 universities and schools across the country have hosted 100 Hours of Astronomy. Grant from the Turkish Academy of Sciences has financed 100 small Galileo size telescopes for 100 Hours of Astronomy. Many universities, NGOs and schools were involved, including many remote regional boarding schools for village children.</p> 	 <p><b>EARTH to Universe</b></p> <p>"From Earth to the Universe" exhibitions are organized in large or small format at 4 science museums, about 10 universities. Many schools and travelling education trucks of TEGV (Education Volunteers Foundation of Turkey) show the exhibition in digital slide shows. Historical collections of astronomical instruments and books in Istanbul will be on exhibit during IYA 2009.</p> 
 <p><b>BOOKS APPEARING with IYA 2009 LOGO</b></p> <p>The recent first full text Turkish translation of Galileo's "Dialogue Concerning Two World Systems".</p> 	 <p><b>SHE IS AN ASTRONOMER</b></p> <p>Women Astronomers are visiting schools to give popular talks on their research as a part of She is an Astronomer project. There is also an effort to collect resources on the Turkish women astronomers who have contributed to science and society.</p> 
 <p><b>GALILEO</b> Teacher Training Program</p> <p>The Galileo Teacher Training Program was launched in pilot format with astronomy camps and workshops for small groups of volunteer teachers. Photographs show gtp workshops and activities organized by participants.</p> 	 <p><b>The World at Night TWAN</b></p> <p>The World at Night will also be exhibited and possibly published in book format.</p>  <p>Salda Lake is located in Yesilova, Burdur. It is one of the deepest and the cleanest lakes in Turkey and it is at 1140 metre altitude. The forest, white rocks and the unique blue color of the lake makes a very special scenery. Salda Blue may be hard to find near tropical islands or the Mediterranean. Stars of the winter are observable even at the existence of the Moon and thin clouds.</p>
 <p><b>ASTRONOMY AND THE WORLD HERITAGE</b></p> <p>The Turkish Astronomical Society, together with the UNESCO Turkish National Commission has formed a Committee for the Cultural Heritage in Astronomy. Work is in progress to mark the tomb of Ali Kuşçu (Kushchi) - 15th Century and the site of the historical Istanbul Observatory with commemorative plates.</p>  <p>TÜRKİYE CUMHURİYETİ ALICIM POSTA Stamp released on June 2009</p>	